

Usynlighed

Globaliseringens blinde vinkler

D E N N Y V E R D E N

TIDSSKRIFT FOR INTERNATIONALE STUDIER

DIIS • København • 2007

Internet macht frei

Hvorfor Holocaustbenægtelse og andre sammensværgelsesteorier trives på internettet

Foretager man en søgning på ordet "Holocaust" i den danske udgave af søgemaskinen Google, er der blandt de første tyve hits to henvisninger til websider, hvor Holocaust benægtes, og teorier om en verdensomspændende hemmelig jødisk konspiration foldes ud, og der findes i hundredvis af den slags hjemmesider på nettet. Internettets udvikling har gjort det muligt for Holocaustbenægttere at sprede deres budskab, mere end noget andet medie nogensinde har gjort. For bare 10-15 år siden havde kun få Holocaustfagfolk hørt om Holocaustbenægtelse, men nu er fænomenet alment kendt. Det er dog ikke kun etableringen af et væld af hjemmesider, hvor Holocaust benægtes, som har været med til at udbrede kendskabet til benægtelse, men også benægternes tilstedeværelse i chatfora, nyhedsgrupper og på weblogs.

Holocaustbenægttere findes overalt i verden, også i Danmark, og der findes flere danske hjemmesider, der indeholder Holocaustbenægtende materiale og antagelser om et verdensomspændende magtfuldt jødisk netværk, der opererer i det skjulte. Mængden af materiale kan umiddelbart forekomme overvældende og give indtryk af, at Holocaustbenægtelse udgør et omfattende problem, men nærmere undersøgelser viser, at det i store træk er den samme håndfuld personer, der optræder i de forskellige fora og dermed står for udbredelsen af det materiale, der benægter de historiske fakta omkring Holocaust. Denne tendens går igen i det internationale benægternetværk, hvor de samme benægttere, de samme tekster og de samme argumenter optræder på en mængde forskellige websider, og hvor man hyppigt henviser til hinandens arbejde. Det største danske benægternetværk kalder sig Dansk Selskab for Fri Historisk Forskning (DSFHF) og blev stiftet i efteråret 1997 med det formål "systematisk at sprede kendskabet til revisionismen", stoppe "undertrykkelse af den fri forskning" samt gøre opmærksom på "statsstøttede løgne", som ifølge selskabet reproduceres af bl.a. massemedier, politikere, universitetsansatte og lærere. Organisationens hjemmeside (www.holocaust.nu) er langt den bedste, mest omfangsrige, fokuserede og mest professionelt udformede benægterside i Danmark. Forhistorien til DSFHF's webside er interessant, og en del af forklaringen på sidens nuværende udformning og indhold knytter sig til denne:

Holocaustbenægt
nange år på bage
r benægtelse efter
elt nye vilkår og
t sprede deres teo
skjulte. Men intern
sammensværgelses
rods af den udgra

I 2002 oprettede Dansk Center for Holocaust- og Folkedrabsstudier en undervisningswebseite om Holocaust rettet mod elever på ungdomsuddannelserne og studerende på adressen www.holocaust-uddannelse.dk. Kort efter søsatte DSFHF en hjemmeside med adressen www.holocaustuddannelse.dk. Sidstnævnte webseite angav også at ville undervise i Holocaust og kun en bindestreg i url'en adskilte de to hjemmesiders adresse. De øvrige grafiske elementer, informationsstrukturen og farverne på de to websider var stort set identiske, ligesom teksterne på de to åbningssider var påfaldende ens. Der var imidlertid den afgørende forskel på de to websider, at hvor den ene var resultatet af to specialestuderendes arbejde med at formidle den historiske begivenhed Holocaust i et samarbejde med Dansk Center for Holocaust- og Folkedrabsstudier, var den anden hjemmesides budskab, at Holocaust aldrig har fundet sted, men blot er en statsstøttet myte. Efter en del juridisk tovtækkeri, blev DSFHF frakendt retten til domænenavnet www.holocaustuddannelse.dk og antog i stedet domænenavnet www.holocaust.nu, men beholdt layoutet, som organisationen imidlertid på eget initiativ ændrede i 2004. På DSFHF's webseite præsenterer organisationen stadig siden som en "... undervisnings- og oplysningside omkring de uklare og videnskabeligt uforståelige aspekter af holocaust, som først og fremmest henvender sig til elever og lærere [på ungdomsuddannelserne]... men alle kan drage nytte af siden". Til sammenligning præsenterer den "officielle" webseite www.holocaust-uddannelse.dk sig således: "Denne side er en undervisningside om Holocaust for elever og lærere på ungdomsuddannelserne, samt studerende. Alle andre kan også få glæde af siden." Der er således stadig meget tydelige paralleller.

Historien om websiden belyser nogle af de metoder, som danske Holocaustbenægterne tager i brug, og den tydeliggør også deres bestræbelser på at læne sig op ad hjemmesider, der er forankret i etablerede forskningsmiljøer. Ved at efterligne sproglige og visuelle dele af forskningsgenren forsøger benægterne få deres version af Holocaust til at fremstå som et ligeværdigt alternativ til den øvrige forskning på området, så en udenforstående kan foranlediges til at tro, at visse aspekter af Holocaust bliver diskuteret af to grupper Holocausteksperter med lige stor viden om emnet. Dette understreges ligeledes af benægternes selvbetegnelse: "Holocaustrevisionister", som er et forsøg på at drage en parallel til den anerkendte historiografiske tradition revisionisme. Grundstenen i den historiografiske revisionisme er imidlertid fokusskifte på eller nye fortolkninger af historiske begivenheder og ikke at så tvivl om, hvorvidt dokumenterede begivenheder har fundet sted eller ej.

Hvad er Holocaustbenægtelse?

Kort fortalt er Holocaustbenægtelse, at enkeltpersoner eller organiserede grupper påstår, at nazisternes mord på omkring 6 millioner jøder under

Anden Verdenskrig ikke har fundet sted. Denne benægtelse er grundlæggende en konspirationsteori, hvor grundfortællingen går igen i en række andre verdenskonspirationer: En magtfuld, ond, illegal og hemmelig gruppe (i dette tilfælde verdens jøder) forsøger at opnå global magt og indflydelse ved hjælp af bedrag og agenter, som gradvist udvider gruppens indflydelseverden. Ifølge benægterne er Holocaust en myte eller løgn, som opretholdes af pro-jødiske historikere, journalister, politikere og interesseorganisationer. Benægternes hovedteser går først og fremmest ud på, at antallet af jødiske ofre er stærkt overdrevet, at der ikke fandtes gaskamre og dødslejre, at jødeudryddelserne ikke var officiel tysk politik, og at Hitler intet kendte til drab på jøderne. De fremfører ofte synspunkter, som at jødeudryddelsen er opfundet for at afpresse Tyskland store pengesummer i erstatninger og for at retfærdiggøre staten Israels oprettelse og jødisk kulturel og økonomisk dominans i verden. De antisemitiske synspunkter kan fremgå mere eller mindre tydeligt, men Holocaustbenægtelse er altid knyttet til antisemitisme og xenofobi i en eller anden form.

Holocaustbenægtelsen kan groft sagt deles op i to typer: Den ene er radikal og fremtræder vulgær, uprofessionel og åbenlyst racistisk og antisemitisk. Den anden type er kendetegnet ved at være mere professionel, tilstræbt akademisk og yderst nedtonet sammenlignet med den første type. Hjemmesiden www.holocaust.nu hører til i sidste kategori, men folkene bag optræder gerne med mere radikal benægtelse og tydelig antisemitisme og xenofobi i andre sammenhænge på nettet. Den nedtonede form for argumentation forsøger at bevise påstande ved forskellige fremgangsmåder, hvoraf den vigtigste er henvisningen til, at man altid bør høre "den anden side af sagen" og give plads til ytringsfriheden. Ideen om, at man altid bør høre "den anden side i debatten", er måske benægternes stærkeste kort i dag og har været med til at give dem stor mediedækning. De har virkningsfuldt forstået at udnytte, at netop dette karaktertræk ved massemedierne anses for afgørende for journalistisk neutralitet og lødighed, og de forsøger hermed at appellere til essensen af journalistisk faglighed.

Både i artikler, bøger og retssager er benægtere blevet afsløret i at bedrive deciderede kildefalsknerier, omskrivning af citater og i at tage citater ud af en sammenhæng og fordreje dem. Mest kendt er historikeren David Irving, som har fået domstolens ord for, at han misfortolker, fordrejer, overser og fejl citerer kilder med det forsæt at fortælle en version af historien, der passer til hans ideologiske ståsted. Det er med andre ord påvist, at benægterne er "uvederhæftige historikere", ligesom der er blevet udgivet adskillige videnskabelige rapporter, som gendriver benægternes påstande. Men som hovedregel undlader benægterne at svare på tilbagevisningerne – i stedet fortsætter de med samme argumenter og beholder de samme artikler på deres hjemmesider. Man kan sige, at de benytter sig af, at almindelige mennesker ikke har mulighed for eller lyst til at tjekke kilder, når de læser bøger eller går på nettet.

Internettets betydning for Holocaustbenægtelse

Ordspillet *Internet macht frei* optræder centralt på Dansk Selskab for Fri Historisk Forsknings hjemmeside. Det refererer til den berygtede sætning *Arbeit macht frei*, som findes ved indgangspartierne til en række koncentrationslejre, bl.a. Auschwitz. Det er ikke uden grund, at sloganet står som noget af det første på hjemmesiden, for ud over at provokere, vække foragt og derved skabe opmærksomhed omkring organisationens budskab, så *er* internettet virkelig et godt redskab for benægterne. Internettet har tre åbenlyse fordele:

- Holocaustbenægternes informationer er tilgængelige for næsten hele verden omtrent omkostningsfrit, og nettets organisatoriske potentiale muliggør en lang række tiltag – f.eks. internationalt samarbejde, koordinering af presseaktioner og demonstrationer, indsamling af penge, rekruttering af nye medlemmer, udsendelse af nyhedsbreve mv.
- Nettet tilbyder muligheden for at være synlig og samtidig forblive usynlig, i den forstand at benægterne ikke konfronteres direkte med reaktionerne på deres ytringer og til dels heller ikke står til ansvar for dem retsligt, bl.a. fordi der er betydelige problemer med at spore og efterforske bevægelser på nettet. Samtidig kan et flot og professionelt design og akademisk sprogbrug få et websted til umiddelbart at fremstå troværdigt og lødigt og derved overbevise besøgende om budskabets rigtighed. På den måde kan benægterne så at sige skjule deres intentioner, identitet og tilknytning til den yderste højrefløj bag et tilforladeligt ydre.
- Nettet gør det muligt at nå en række nye (og sårbare) målgrupper, der i højere grad er modtagelige over for benægternes demagogi end et traditionelt publikum, f.eks. børn og unge.

Men nettets allerstørste force for benægterne ligger nok i, at de her får muligheden for at danne nye fællesskaber på trods af den marginalisering, de oplever inden for deres normale rammer. Identiteten som benægter betyder tab af social status, og det er nødvendigt for benægterne at skjule eller nedtone denne del af deres identitet i visse dele af det offentlige rum, med mindre de vil udsættes for negative reaktioner. Det gælder eksempelvis benægteres antisemitiske holdninger og afvisning af en etableret og velunderbygget historieopfattelse, ligesom der sædvanligvis bliver stillet spørgsmålstejn ved deres overbevisning om, at der findes et hemmeligt verdensomspændende magtfuldt jødisk netværk, hvis indflydelse gennemsyrrer hele mediebildet, de siddende politikeres beslutninger og undervisnings- og forskningsinstitutioner generelt. Nettet muliggør, at benægterne delvist kan sætte sig ud over deres minoritetsstatus i deres respektive omgivelser og i stedet dyrke en identitet som del af et betydningsfuldt globalt fællesskab, hvor det, man laver og tror på, giver fælles mening. Benægterne har normalt hverken en legitim eller magtfuld stemme, men på nettet kan de tale om sig selv, deres tilhørsforhold og

fjendebilleder uden nødvendigvis at lade sig påvirke af deres relationer til næromgivelserne.

Internettet anvendes altså til at skabe et alternativ til det billede, som andre medier og den etablerede videnskab har skabt af Holocaust og Holocaustbenægtere. Den fællesskabsfølelse og række af argumentationsskyts, som benægterne kan opnå online, kan også bruges offline: Oplevelsen af at tilhøre et betydningsfuldt fællesskab med en vigtig mission bidrager med en øget selvrespekt og selvtillid, ligesom benægterne på nettet får muligheden for at blive bevidste og artikulerede omkring sagens problemstillinger. Den internetmedierede kommunikation er dermed med til at ændre relationerne mellem benægterne og det omkringliggende samfund, fordi den gør det muligt for dem at undslippe det omkringliggende samfunds marginalisering og definere sig selv.

Holocaustsammensværgelsen

Til trods for benægternes forsøg på at iklæde sig forskningens neutralitet og få del i akademisk troværdighed bliver deres ideologiske ståsted og partiskhed temmelig tydelig, når man graver et spadestik dybere i deres materiale. Holocaust beskrives som en myte, der opretholdes af magtfulde og hemmelige interessefællesskaber, der ønsker at sløre de egentlige historiske hændelser under Anden Verdenskrig. Disse usynlige kræfter, der står bag den officielle historie om Holocaust, består først og fremmest af verdens jøder, men regeringer, politikere, medier, undervisnings- og forskningsinstitutioner agerer velvilligt jødernes kælte skødehunde.

Ifølge disse konspirationsteorier blev Holocaust opfundet bl.a. for at retfærdiggøre umenneskelig behandling og dominans af Anden Verdenskrigs taber, Tyskland, for at frifinde en uretfærdig oprettelse af staten Israel og Israels politik, og sidst men ikke mindst for at gøre det politisk uacceptabelt at yde modstand mod jødisk dominans i verden. Samtidig er benægterne ofte præget af en fascination af totalitære regimer og et ønske om at genoplive nazisme, fascisme eller antisemitisme som troværdige og respektable ideologier, men sandheden om disse ideologier er ligeledes tilsløret af den fordrejede historieskrivning. Med ståsted i disse konspirationsteorier udstyrer benægterne sig selv med en vital social og faglig mission: At afsløre den verdensomspændende jødiske sammensværgelse for den omgivende verden. Drivkraften bag benægtelsen er i denne sammenhæng troen på, at historien ikke er, som den er nedskrevet i lærebøgerne. Den ser ud, som den gør, fordi en skjult magtfuld sammensværgelse har fordrejet sandheden, og det er benægternes opgave at afsløre løgnene og lade den egentlige sandhed komme frem i lyset.

Holocaustbenægterne fremstiller sig selv som dels en indsigtfuld, overlegen, betydningsfuld og succesfuld gruppe og dels som hjælpeløse ofre

for en håbløs omverden, der nægter at indse og indrømme verdens sande tilstand og derfor stigmatiserer og isolerer budbringerne om verdens egentlige tilstand. Holocaustbenægterne fremstiller ofte sig selv som ofre for alt fra jødisk sammensværgelse, indvandring, uretmæssig udelukkelse fra magten og medierne, censurering, indespærring osv. Martyrrollen dyrkes ved at fokusere på den uretfærdige behandling, benægterne har været udsat for på grund af deres engagement i benægtersagen og på den række ofre, de har måttet bringe for dette engagement, og samtidig ironiseres der kraftigt over jødernes udnyttelse af deres offerrolle i Holocaust. Benægternes strategi kan være inspireret af den udbredte politiske korrekthed, der opstod i USA i 1990'erne, hvor medlemskab af en minoritetsgruppe blev attraktiv og udbredt personlig strategi. Den politiske korrekthed førte bl.a. til, at man anlagde minoritetsperspektiver både på historieskrivning og undervisning i historie – dvs. det blev bredt accepteret, at der fandtes ”andre sider af historien”, som havde lige så stor berettigelse som de alment kendte versioner. Benægterne låner med andre ord elementer fra og mimer denne nye historiske tradition ved f.eks. at argumentere for, at også det tyske folk var ofre for krigen (hvilket de uden tvivl var), og (mis)bruger begrebet ”andre sider af historien”. Ved delvist at indskrive sig i den nye tradition forsøger benægterne at tilkæmpe sig deres ønskeposition, hvor de repræsenterer en anden men lige så legitim version af historien som den gængse.

Hvorfor mennesker konspirerer

Holocaustbenægtelse er langt fra den eneste konspirationsteori, der nyder godt af internettets muligheder. Tilsyneladende udgør nettet det perfekte ynglested for teorierne, for de findes i hobetal i alle mulige varianter – omhandlende alt fra Elvis Presleys dobbeltliv som hemmelig agent og rockstjerne til afsløringer af, at dommedags snarlige komme varsles med krypterede beskeder bag på cornflakespakkerne.

Man kunne få det indtryk, at konspirationsteorier kun trives blandt politisk og økonomisk marginaliserede grupper og i stærkt hierarkiske systemer med autoritære styre. Konspirationstilhængere i disse systemer oplever generelt, at verden er fragmenteret, modsætningsfyldt og usikker, og at reel magt er uden for rækkevidde. Teorierne udgør i og for sig en form for modstand, fordi de stiller spørgsmålstejn ved legitimiteten og gennemskueligheden af de handlinger, som foretages af bl.a. politi, militær og efterretningstjenester mv. Men teorierne kan også tjene til en slags ansvarsforflygtigelse: Når et individ eller en gruppes mindre gode situation antages at skyldes noget udenforstående, passiviseres gruppen/individet og lader sig afskære fra reelle handlemuligheder. Befolkninger bliver med andre ord nemmere at regere, når de får en undskyldning for deres afmagt. Internettet afslører imidlertid, at konspirationstilhængere efterhånden findes på tværs af alle landegrænser, økonomiske skel og

uddannelsesmæssig baggrund, og at teorierne appellerer til hele det politiske spektrum.

Det er særligt globaliseringen, der spiller en rolle i Holocaustbenægtelsens og andre konspirationsteoriers nye udbredelse: Udviklingen i verden kræver fleksibilitet, omstillingsparathed og mobilitet, samtidig med at den udbreder en magtform, som i store træk udøves uden ansvar for de lokale territorier og identiteter. Umiddelbart gør globaliseringen og medieudviklingen verden og magtrelationerne mere transparente – i hvert fald bruges der i stigende grad energi på at kortlægge magt og magtudøvelse, ligesom gennemsigtighed omkring beslutningsprocesser fremlægges som et ideal for politikere. Men bl.a. magtens løsrivelse fra national- og lokalgeografi gør det svært at gennemskue, hvor den reelle magt ligger, hvilket medfører manglende tiltro til regeringer, politikere og traditionelle demokratiske procedurer. Alt dette fremmer hos nogle et ønske om solide grænser og tilbagevenden til et lukket og sikkert fællesskab, og denne jagt på tryghed går ofte hånd i hånd med konstruktionen af billeder af magtens kerne – f.eks. forestillingen om en jødisk verdenskonspiration, som i det skjulte trækker i trådene for at vinde indflydelse overalt.

Overbevisningen om, at der findes skjulte magtfaktorer, finder desuden grobund i den måde, alle former for magt udfoldes på. Magtens paradoks er, at dens fulde potentiale tilsyneladende aldrig udnyttes, og at den dermed fremstår udfoldet: Respekten for magten er dermed delvist afhængig af usikkerheden omkring, hvad og hvor meget den egentlig formår, og overbevisningen om, at der findes en skjult og større magt bag offentlige (og symbolske) magtudfoldelser. Desuden er dagens mediebillede præget af et stort antal skandaleafsløringer, som medvirker til at sprede opfattelsen af, at individet kæmper mod ukendte kræfter og bliver overvåget, påvirket, manipuleret, reguleret og eksperimenteret med. Ydermere har underholdningsindustrien i de senere år har taget sammensværgelsesteorierne til sig som grundlæggende plot i en række film (f.eks. JFK, Enemy of the State, Wag the Dog), tv-serier (f.eks. X-files) og dokumentarprogrammer, hvilket muligvis har været med til at gøre disse teorier til en integreret del af menneskers tankemønstre og forklaringsmodeller. Tv-programmer som f.eks. Jersild og Spin giver offentligheden indblik i hidtil skjulte bevæggrunde for politiske handlinger og ytringer og fører til indsigt i, at 'virkeligheden' konstrueres og bruges politisk, og at sandheden aldrig er entydig.

Ofte afvises konspirationsteorier blot som falske, fjollede og forkerte, men de udfylder en række vigtige funktioner i samfundet og fortæller noget om oplevelsen af magt i den globaliserede verden. Teorierne udgør et forum, hvor mennesker kan sætte ord på deres bekymring for hændelser, som de ikke selv er herre over. Herved erstattes angsten for det ukendte med en følelse af vished. For én ting, der er værre end at være genstand for magtudøvelse, er ikke at kunne lokalisere, hvor denne magt har sit

udspring. Af samme grund udfylder konspirationsteorier en mere generel funktion i samfundet, og visse teorier – om f.eks. Kennedy-mordet eller Bushs medvirken til angrebet på World Trade Centre – kan fascinere og appellere særdeles bredt i samfundet.

Internettet og sammensværgelsesteoriene

Internettet har vist sig særligt anvendeligt i profileringen af konspirationsteorier, idet det tillader individet at lade sin stemme høre direkte og give udtryk for angst og forestillinger, som ikke ville blive accepteret i andre fora, og internettet udgør så at sige et alternativ til de majoritetsdominerede rum. Nettets arkitektur er grundlæggende bygget op omkring en vision om horisontal ytrings- og kommunikationsfrihed som modtræk til mediekonglomerater og statsbureaukratisk censur. Internettet bidrager med noget helt nyt i forhold til andre medier: *Det giver en ny offentlighed adgang til at give sin mening til kende.* Enhver har mulighed for at finde eller lave sin egen destination på nettet, hvorfra man kan dirigere sine informationer ud. Det har dermed potentiale til at fungere som et socialt kommunikativt rum, hvor de, der normalt ikke har en legitim stemme, kan tale om sig selv, deres relationer og 'de andre' uden nødvendigvis at være påvirket af lokale magtstrukturer mv. Internettet udligner naturligvis ikke eksisterende hierarkier, men det udgør et mindre hierarkisk forum for kommunikation og debat, som ikke blot repræsenterer en privilegeret elite, men hvor alle principielt har adgang.

Menneskers identitetsdannelse bliver i stigende grad påvirket af medierede symboler, og her kan internettet spille en ikke ubetydelig rolle, eksempelvis kan det få funktion som kit i en gruppes tilhørsforhold. Det bruges i stigende grad til at afsøge og konstruere identitet. I forbindelse med marginaliserede gruppers kommunikation på internettet er det ofte sådan, at der opbygges en fælles identitet, hvor man italesætter sig selv som et betydningsfuldt og stærkt fællesskab og underkender den status, som man er blevet tildelt af det omgivende samfund. Konspirationsteorier kan spille en betydelig rolle i en sådan identitetskonstruktion, fordi gruppen i fællesskab kan identificere 'beviserne' på, at der findes aktører, som påvirker deres liv i negativ retning, og dermed fraskrive sig ansvaret for deres udgrænsede status.

Ytringsfrihed eller ej?

Der refereres ofte til Holocaustbenægtelse og andre sammensværgelsesteorier som udtryk for internettets 'mørke side'. Den udstrakte grad af ytringsfrihed ses normalt som en force, f.eks. i forhold til diktaturstater og mediemonopolisering, men svagheden ved den manglende kontrol er, at nettet modsat mange andre sociale rum rummer en frihed, der gør

det muligt at udsende materiale, som ville være bandlyst i de sædvanlige massemedier og ulovligt i forhold til gældende love i de fleste lande. I forhold til andre medier egner det sig særligt til konflikteskalering på grund af muligheden for anonymitet.

Der er ingen tvivl om, at internettet muliggør en voldsom eksponering af Holocaustbenægtende materiale, hvorved benægternes rekrutteringsgrundlag udvides. Samtidig er tiltroen til konspirationsteorier i fremmarch, og jo flere der kan relatere sig til det konspiratoriske verdensbillede, hvor individet kæmper mod ukendte kræfter, bliver overvåget, påvirket, manipuleret, reguleret og eksperimenteret med, jo større troværdighed får benægternes verdensbillede, og desto større rekrutteringsgrundlag får benægterne. Det åbne spørgsmål er, om man kan stille noget op i forhold til den tiltagende mængde holocaustbenægtende materiale på nettet, uden samtidig at undergrave ytringsfriheden.

Vejen frem er næppe tekniske former for censur, som er relativt lette at undgå. Alternativet er imidlertid ikke blot at lade stå til, for der er mange mulige former for modstand mod benægtelse. Eksempelvis viser erfaringerne, at interesseorganisationer med fordel kan samarbejde med internetudbydere og få dem til at lukke f.eks. stærkt racistiske hjemmesider, for udbydere ved, at størstedelen af deres kunder ikke vil associeres med den slags. Samtidig gør nettet det muligt for interesseorganisationer og privatpersoner at dokumentere 'revisionisternes' kontroversielle udtalelser og afsløre deres metoder. Desuden har de mere kontrollerede medier som aviser, tv og radio et ansvar for kritisk stillingtagen til benægterne og deres påstande, og ikke – som det delvist skete i forbindelse med den Holocaustbenægtende konference december 2006 i Iran – ukritisk at gengive benægternes udsagn som et (om end spøjst) alternativt synspunkt i debatten.

Men uddannelse er og bliver den allerbedste måde til at undgå, at benægterne får held med at så tvivl om Holocaust. Hvis det ikke lykkes at give internetbrugere nogle værktøjer, der gør det muligt for dem at kvalitetsvurdere hjemmesiders og andre mediers troværdighed, kan resultatet blive, at man om en række år vil stå med et publikum, som vil opleve benægternes og historikernes udgaver af Holocausthistorien som to lige gyldige versioner af historien – måske skete det, måske skete det ikke.

Sine Molbæk- Steensig er cand. mag. i dansk og minoritetsstudier, tidligere tilknyttet DIIS

Litteratur

- Blum, Jacques & Eva Bøggild. 2002. *Løgnens veje – om benægtelse af Holocaust*. København: Lindhardt og Ringhof.
- Blum, Jacques & Eva Bøggild. 2002. Søg på Auschwitz. *Noter* nr. 153.
- Castells, Manuel. 2003. *Internetgalaksen – refleksioner over internettet, erhvervslivet og samfundet*. Århus: Systime.
- Comaroff, Jean & John Comaroff, ed. 2003. *Transparency and conspiracy: ethnographies of suspicion in the new world order*. Durham, NC: Duke University Press.
- Eaglestone, Robert. 2001. *Postmodernism and holocaust denial*. Cambridge: Icon Books.
- Evans, Richard J. 2002. *Telling lies about Hitler: the holocaust, history and the David Irving trial*. London: Verso.
- Giddens, Anthony. 1990. *Modernitetens konsekvenser*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Giddens, Anthony. 2000. *Runaway world – how globalisation is reshaping our lives*. Bury St. Edmunds: St. Edmundsbury Press.
- Jones, Steve, ed. 1999. *Doing internet research. Critical issues and methods for examining the net*. London: Sage Publications.
- Khalil, Annie. 2004. Combating racism and xenophobia in cyberspace – legal issues affecting hate speech and the means to promote internationale cooperation. In *Studies on human rights 2004 - Struggle against discrimination*. Paris: UNESCO.
- Lipstadt, Deborah. 1994. *Denying the holocaust: the growing assault on truth and memory*. London: Penguin.
- Mock, Karen, Eliane Ellbogen, & Alan Dutton. 2001. Combating hate on the internet. Issue position paper, Hate and Media Working Group, Canadian Secretariat, World Conference Against Racism Advisory Committee.
- Shermer, Michael & Alex Grobman. 2000. *Denying history – who says the holocaust never happened and why do they say it?* Berkeley, CA: University of California Press.
- Slevin, James. 2000. *The internet and society*. Cambridge: Polity Press.
- Tarabini, Silvia Goldbaum & Gitte Almer Nielsen. 2004. Døde der virkelig seks millioner jøder? Undervisning i folkedrab. *Historie & Samfundsfag – Folkemord og Didaktik* nr. 4.
- Turner, Simon. 2005. 'The Tutsi are afraid we will discover their secrets' – On secrecy and sovereign power in Burundi. *Social Identities* vol. 11, no. 1.